

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG**

HOÀNG THỊ LIÊM

**TÌM HIỂU DI TÍCH ĐÌNH THANH CÙ
XÃ NGỌC THANH, HUYỆN KIM ĐỘNG, TỈNH HUNG YÊN**

**KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH BẢO TÀNG**

NGƯỜI HƯỚNG DẪN: TS NGUYỄN VĂN TIẾN

HÀ NỘI – 2009

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
<i>1. Lý do chọn đề tài.....</i>	<i>1</i>
<i>2. Mục đích nghiên cứu.....</i>	<i>2</i>
<i>3. Đối tượng nghiên cứu.....</i>	<i>2</i>
<i>4. Phạm vi nghiên cứu.....</i>	<i>2</i>
<i>5. Phương pháp nghiên cứu.....</i>	<i>3</i>
<i>6. Bố cục khoá luận .....</i>	<i>3</i>
CHƯƠNG 1: ĐÌNH THANH CÙ TRONG LỊCH SỬ	4
1.1 Khái quát về vùng đất nơi di tích tồn tại.....	4
1.1.1 Vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên	4
1.1.2 Lịch sử hình thành làng Thanh Cù và xã Ngọc Thanh.....	5
1.1.3 Đặc điểm dân cư	6
1.1.4 Một vài đặc điểm về kinh tế, văn hoá, xã hội làng Thanh Cù.....	8
1.1.5 Truyền thống cách mạng	11
1.1.6 Các giá trị văn hoá	12
1.2 Đình Thanh Cù trong lịch sử.....	14
1.2.1 Vài nét về đình làng Việt Nam	14
1.2.2 Lịch sử hình thành và quá trình tồn tại của đình Thanh Cù	15
1.2.3 Sự tích về nhân vật được thờ	17
CHƯƠNG 2: GIÁ TRỊ KIẾN TRÚC - NGHỆ THUẬT VÀ LỄ HỘI ĐÌNH THANH CÙ	22
2.1 Giá trị kiến trúc nghệ thuật	22
2.1.1 Không gian cảnh quan	22
2.1.2 Bố cục mặt bằng tổng thể	24
2.1.3 Các đơn nguyên kiến trúc	25
2.1.4 Nghệ thuật trang trí trên kiến trúc.....	34

2.2 Các di vật trong di tích.....	38
2.2.1 Di vật bằng giấy.....	38
2.2.2 Di vật bằng đá.....	43
2.2.3 Di vật bằng đồng.....	43
2.2.4 Di vật bằng gốm.....	44
2.2.5 Di vật bằng gỗ.....	44
2.3 Lễ hội đình Thanh Cù	49
2.3.1 Thời gian lễ hội.....	50
2.3.2 Không gian lễ hội.....	51
2.3.3 Nhân vật được tưởng niệm trong lễ hội.....	51
2.3.4 Công tác chuẩn bị cho lễ hội.....	52
2.3.5 Diễn trình lễ hội	55
2.3.5.1 Phần lễ.....	55
2.3.5.2 Phần hội	59
2.3.6 Các giá trị văn hoá của lễ hội làng Thanh Cù.....	63
CHƯƠNG 3: BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI TÍCH	
ĐÌNH THANH CÙ.....	66
3.1 Thực trạng di tích đình Thanh Cù.....	66
3.1.1 Thực trạng kiến trúc.....	66
3.1.2 Thực trạng các di vật	69
3.1.3 Thực trạng lễ hội đình Thanh Cù.....	70
3.2 Một số biện pháp bảo tồn di tích đình Thanh Cù.....	72
3.2.1 Các giải pháp bảo tồn kiến trúc	74
3.2.2 Bảo quản các di vật trong di tích	78
3.2.3 Bảo tồn lễ hội cổ truyền.....	79
3.3 Khai thác và phát huy giá trị di tích đình Thanh Cù.....	81
KẾT LUẬN.....	84

TÀI LIỆU THAM KHẢO 87
PHỤ LỤC .....

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

*“Mái đình che chở hồn dân tộc
Công đức muôn đời của tổ tông”*

Đình làng, một mảnh hồn quê, một nét đẹp của làng xóm Việt Nam từ lâu đã đi sâu vào tâm khảm mỗi con người và toả sáng trong những áng thơ văn. Từ bao đời nay, đình làng là hình ảnh thân quen, gắn bó với tâm hồn của người dân Việt, là nơi chứng kiến những sinh hoạt và mọi sự đổi thay trong đời sống xã hội của làng quê Việt Nam qua bao thế kỷ. Ngôi đình trang trọng và thiêng liêng, nó gần như đại diện, là biểu tượng của quyền lực làng xã. Hơn thế nữa, đình làng lại là nơi tụ họp mọi người trong mọi sinh hoạt chung, vốn rất cần cho cuộc sống nông thôn cần có sự nương tựa, đùm bọc, giúp đỡ lẫn nhau. Chính vì vậy, đình làng trở thành một nơi thân quen, gần gũi, là nơi che chở, là cuộc sống của bao người.

Các ngôi đình tồn tại dưới dạng cổ kính như là một bảo tàng sống về kiến trúc, điêu khắc trang trí và cả phong tục cổ truyền. Những di tích ấy sẽ có ý nghĩa lớn lao hơn nếu chúng ta đi sâu vào nghiên cứu, phân tích, bóc tách lớp văn hoá chứa đựng trong đó để phần nào hiểu rõ hơn về cội nguồn văn hoá dân tộc, để lựa chọn, khai thác cũng như bảo tồn, phát huy truyền thống đạo đức, thuần phong mỹ tục, lấy đó làm nền tảng xây dựng nền văn hoá Việt Nam vừa mang dư âm cổ truyền, vừa mang màu sắc hiện đại.

Làng Thanh Cù, vùng quê có bề dày truyền thống văn hoá và lịch sử. Trải qua quá trình dựng nước và giữ nước, cùng với việc sản xuất, xây dựng xóm làng, các thế hệ cư dân Thanh Cù còn chú trọng xây dựng những công trình kiến trúc quy mô, đặc sắc để thờ phụng. Đình Thanh Cù là một trong những công trình kiến trúc tiêu biểu thể hiện lòng ngưỡng vọng về Thành hoàng làng mà họ tôn kính.

Là một người con của vùng đất cổ Hưng Yên vốn đã nổi tiếng ngàn năm văn hiến, là nơi đứng thứ 3 của cả nước về các di tích xếp hạng cấp quốc gia, lại là sinh viên khoa Bảo tàng, em rất mong có một đóng góp nhỏ vào việc tìm hiểu và làm rõ các giá trị của những di sản văn hoá quê hương mình. Được sự đồng ý của khoa Bảo tàng, và giảng viên hướng dẫn em là TS Nguyễn Văn Tiến, em chọn đề tài “**Tìm hiểu di tích đình Thanh Cù (làng Thanh Cù, xã Ngọc Thanh, huyện Kim Động, tỉnh Hưng Yên)**” làm đề tài khoá luận tốt nghiệp. Qua đó, em mong muốn được tìm về với cội nguồn lịch sử quê hương, hiểu thêm những phong tục, tập quán cũng như tâm tư tình cảm của con người Hưng Yên thông qua những hoạt động của lễ hội, và quan trọng hơn cả đó là em muốn được làm rõ những giá trị độc đáo của di tích, từ đó đưa ra những biện pháp bảo tồn và phát huy giá trị của di tích.

2. Mục đích nghiên cứu

- Nghiên cứu những nét tổng quan về làng Thanh cù.
- Tìm hiểu vị thành hoàng của làng Thanh Cù là Uy Đô đại vương Trần Linh Lang
- Xác định niên đại, lịch sử xây dựng và quá trình tồn tại của di tích đình Thanh Cù.
- Tập trung nghiên cứu giá trị văn hoá, nghệ thuật của di tích trong đó bao gồm kiến trúc, di vật và lễ hội.
- Tìm hiểu thực trạng của di tích và bước đầu đưa ra một số giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị của di tích trong giai đoạn hiện nay.

3. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu chính của khoá luận này di tích đình Thanh Cù, xã Ngọc Thanh, huyện Kim Động, tỉnh Hưng Yên.

4. Phạm vi nghiên cứu

- Về không gian: Nghiên cứu đình Thanh Cù trong quá trình tồn tại, gắn liền không gian văn hoá – xã hội của làng Thanh Cù - xã Ngọc Thanh - huyện Kim Động - tỉnh Hưng Yên.

5. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp nghiên cứu liên ngành: Bảo tàng học, sử học, dân tộc học, mỹ thuật học, văn hoá học...

- Phương pháp khảo sát thực tế tại địa phương với các kỹ năng: quan sát, đo vẽ, chụp ảnh, miêu tả, phỏng vấn...

6. Bố cục của khoá luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, bài khoá luận được chia làm ba chương:

Chương 1: Đình Thanh Cù trong lịch sử

Chương 2: Giá trị kiến trúc - nghệ thuật và lễ hội của đình Thanh Cù

Chương 3: Bảo tồn và phát huy giá trị di tích đình Thanh Cù

Với sự nỗ lực của bản thân, song trình độ và nhận thức của một sinh viên còn hạn chế, lại là bài nghiên cứu khoa học đầu tay nên bài khoá luận chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót. Vì vậy tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các thầy cô và toàn thể các bạn để bài khoá luận của tôi được hoàn thiện hơn.

Qua đây, tôi xin chân thành gửi lời cảm ơn chân thành tới thầy Nguyễn Văn Tiến - người đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình làm bài khoá luận. Đồng thời, tôi cũng xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới các thầy cô giáo trong khoa Bảo Tàng-trường Đại học Văn hoá Hà Nội, Ban quản lý di tích đình Thanh Cù và các bạn đã nhiệt tình giúp đỡ tôi, tạo điều kiện cho tôi hoàn thành bài khoá luận này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phạm Minh Thảo, Trần Thị An, Bùi Xuân Mỹ(1997), *Thành hoàng Việt Nam*, Nxb. Văn hoá thông tin, Hà Nội.
2. Nguyễn Chí Biên(2000), *Kho tàng lễ hội cổ truyền Việt Nam*, Nxb. Văn hoá dân tộc, Hà Nội.
3. Toan Ánh(2000), *Phong tục Việt Nam*, Nxb. Tp Hồ Chí Minh, Tp Hồ Chí Minh.
4. Ngô Vi Liên(1999), *Tên làng xã và địa dư các tỉnh Bắc Kỳ*, Nxb. Văn hoá thông tin, Hà Nội.
5. Dương Văn Sáu(2008), *Di tích lịch sử - văn hoá và danh thắng Việt Nam*, Nxb. Đại học Quốc gia, Hà Nội.
7. Chu Quang Chứ(2003), *Kiến trúc dân gian truyền thống Việt Nam*, Nxb. Mỹ thuật, Hà Nội.
8. Nguyễn Văn Cương(2006), *Mỹ thuật đình làng Bắc Bộ*, Nxb. Văn hoá thông tin, Hà Nội.
9. Trịnh Minh Đức, Phạm Thu Hương(2007), *Bảo tồn di tích lịch sử văn hoá*, Trường Đại học Văn hoá Hà Nội, Hà Nội.
10. Vũ Tam Lang(1999), *Kiến trúc cổ Việt Nam*, Nxb. Xây dựng, Hà Nội.
11. Trần Lâm Biền(2001), *Một con đường tiếp cận lịch sử*, Nxb. Văn hoá dân tộc, Hà Nội.
12. Hà Văn Tấn, Nguyễn Văn Kự(1998), *Đình Việt Nam*, Nxb. Tp Hồ Chí Minh, Tp Hồ Chí Minh.
13. Trần Mạnh Tường(1998), *Đình, chùa, lăng tẩm nổi tiếng Việt Nam*, Nxb. Văn hoá thông tin, Hà Nội.
15. Đinh Xuân Vịnh(2002), *Sổ tay địa danh Việt Nam*, Nxb. Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
16. Trần Lâm Biền(2003), *Đồ thờ trong di tích của người Việt*, Nxb. Văn hoá thông tin, Hà Nội.

17. Trần Lâm Biên(2002), *Trang trí trong mỹ thuật truyền thống của người Việt*, Nxb. Văn hoá dân tộc, Tạp chí văn hoá nghệ thuật, Hà Nội.
19. *Lễ hội cổ truyền*(1992), Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội.
20. *Di tích lịch sử - văn hoá Hưng Yên*, Bảo tàng Hưng Yên.
21. Nguyễn Phúc Lai(2001), *Hưng Yên vùng phù sa văn hoá*, Nxb. Trẻ, Tp Hồ Chí Minh.
22. Nguyễn Phúc Lai(2001), *Hưng Yên 170 năm*, Sở văn hoá thể thao Hưng Yên.
23. *Lịch sử Đảng bộ huyện Kim Động tập I, II*.
24. *Hồ sơ di tích đình Thanh Cù*.